

Subsidie voor buurtstallingen

'Het ideaal is zoveel mogelijk fietsen inpandig'

Acht jaar geleden zat hij er nog, op zijn krukje, aan de Korte Leidsedwardsstraat. Ome Leen. Hij was een van de laatsten. Buurtbewoners die bij hem hun fiets kwamen stallen, werden met een knikje begroet. Een band plakken of een rammelend spatbord vastzetten deed hij ook, als je het vriendelijk vroeg. Maar niet alleen Ome Leen werd oud, ook de inrichting van zijn stalling werd met de dag krakkemikkiger. En met die paar guldens voor een plekje en nog eens zo'n bedrag voor een geplakte band kon het eigenlijk al jaren niet meer.

"Ome Leen is inmiddels gestorven", meldt André Guit, medewerker van de Amsterdamse vereniging van fietsenstallingen (Amstal). De geschiedenis van zijn stalling is er een die op honderden plaatsen in Amsterdam heeft plaatsgevonden. Kleine buurtstallingen, waarvan er dertig jaar gelden naar schatting zo'n vierhonderd waren, vielen niet langer rendabel te exploiteren. "De huren werden te hoog, de inrichting was versleten en geld voor nieuwe rekken en een goed slot op de deur was er niet", vat Guit de problematiek samen. De beheerder besloot meestal noodgedwongen een andere bezigheid te zoeken, met gevolg dat de veiligheid in de stalling zienderogen terugliep. "Eerst worden er wat onderdelen gepikt, dan verdwijnen er een paar fietsen en uiteindelijk besluiten steeds meer mensen om hun rijwiel maar liever de trap op te sjouwen", beschrijft Joep Huffener, fietscoördinator van de gemeente Amsterdam, het voorlopige sluitstuk van dit proces.

Steile trappen

Vooral in de oudere woonwijken net buiten de grachtengordel leidde het ontbreken van goede inpandige stallingen tot problemen. "De huizen zijn hier klein, de trappen steil en de gangen beslist niet breed genoeg om er ook nog een fiets neer te zetten", beschrijft Heleen Terlouw, beleidsmedewerker van het stadsdeel Westerpark, de situatie in de wijk. Gevolg is dat de meeste fietsen op straat worden gezet. Volgens schat-

Amsterdam - 702.750 inwoners

Project: buurtstallingen, opgezet met subsidie van de gemeente en de stadsdeelraad. De gemeentelijke subsidie wordt verstrekt via Amstal, een stichting die eerst de levensvatbaarheid van een voorgestelde buurtstalling onderzoekt en vervolgens de opzet en exploitatie begeleidt.

Omvang: twee in stadsdeel Westerpark, in heel Amsterdam volgens dezelfde opzet ongeveer vijftig.

Beheer en exploitatie: verschillende vormen, met als gemeenschappelijk kenmerk dat ze, na een subsidie voor de startkosten, zichzelf moeten bedruipen.

Westerpark: 'Gangen beslist niet breed genoeg om er ook nog een fiets neer te zetten.'

tingen zou het aantal fietsen dat in de hoofdstad vervolgens van eigenaar wisselt, de 150.000 stuks per jaar ruimschoots overschrijden. "En dat leidt ertoe dat mensen gedemotiveerd raken om een fiets aan te schaffen", zegt Terlouw. Het voorkomen van diefstal is wat haar betreft dan ook vooral bedoeld om het fietsbezit en daarmee het gebruik ervan te stimuleren.

Volgens het gemeentelijk Meerjarenprogramma Fiets 1995-2000 moet het aantal gestolen fietsen in het jaar 2000 met een kwart zijn gedaald. Het op grote schaal geplaatste Amsterdamse fietsenrek, voorzien van een beugel om het slot aan te bevestigen, is één van de instrumenten om dit doel te bereiken, maar het effect daarvan blijkt beperkt. Van de bewoners

van het stadsdeel Westerpark geeft 70% in een in 1993 gehouden enquête dan ook aan deze oplossing niet veilig genoeg te vinden. "Het ideaal is toch zoveel mogelijk fietsen inpandig", zegt Huffener. "Voor mensen die daarvoor in hun woning niet genoeg ruimte hebben, is een buurtstalling op loopafstand een goed alternatief. Maar dan wel een met een beheerstructuur die rendabel is."

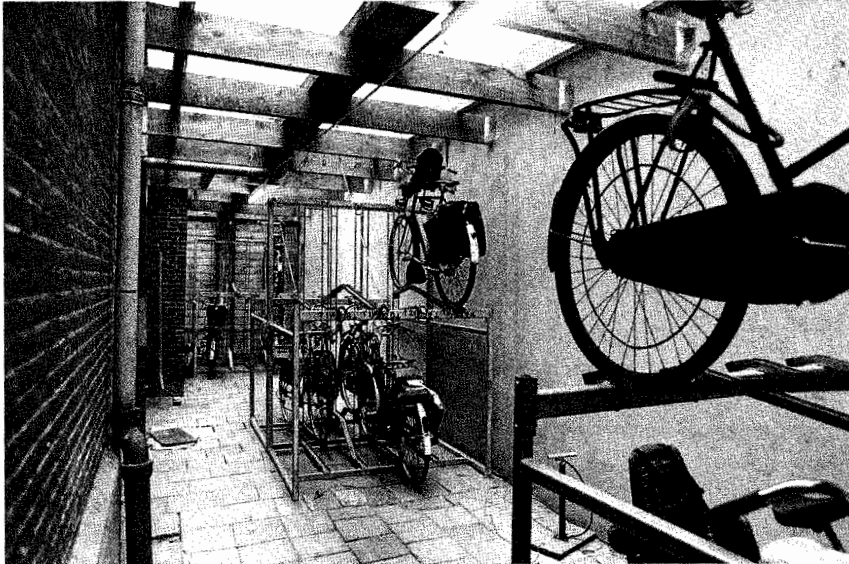
Buurtstallingen nieuwe stijl

In het stadsdeel Westerpark is sinds 1993 het initiatief genomen om vier van dergelijke buurtstallingen 'Ome Leen nieuwe stijl' te realiseren. Het gemeentelijke beleid bij dergelijke projecten omschrijft Huffener als 'afwachtend'. "Als iemand met een plan komt, reageren wij." In Westerpark was de Buurtontwikkelingsmaatschappij (BOM) zo 'iemand'. In opdracht van de stadsdeelraad stelde de ontwikkelingsmaatschappij een plan voor het realiseren van een aantal buurtstallingen op en presenteerde dat aan de gemeente. Het reageren van de gemeente op dergelijke plannen, bestaat uit een doorverwijzing naar Amstal. Op basis van 'no cure no pay' onderzoekt deze vereniging voor de gemeente de haalbaarheid van het voorstel. Is de uitkomst daarvan positief, dan stelt Amstal vervolgens de door de gemeente toegekende startsubsidie beschikbaar. De vereniging houdt tevens toezicht op de besteding daarvan en begeleidt de uitvoering van het stallingsplan.

De rol van de gemeente bij de realisatie van een buurtstalling is beperkt tot het inhuren van de deskundigheid van Amstal en het verstrekken van subsidie voor de inrichtingskosten. "Daarna moeten ze zichzelf kunnen bedruipen", verwoordt Joep Huffener het politieke standpunt. Voor het financieren van de investeringen en aanloopkosten van buurtstallingen, heeft de gemeente een jaarbudget van rond de f 50.000,- beschikbaar, uitgaande van ongeveer vier levensvatbare plannen per jaar. "Dat is niet al te veel", zegt Guit, "maar als het er in een jaar meer zijn, is er meestal nog wel ergens een potje."

Als resultaat van deze werkwijze, staat er inmiddels aan het Van Oldenbarneveldtplein in Westerpark een buurtstalling. Door een overkapping te maken tussen twee gebouwen, is een afgesloten ruimte voor 32 fietsen gecreëerd. De grond waarop de

stalling zich bevindt, is eigendom van een school, die voor het gebruik ervan jaarlijks een cadeaubon van f 750,- ontvangt. Voor het bouwen en inrichten van de stalling verleende de gemeente via Amstam een subsidie van f 8.250,-. De stadsdeelraad Westerpark droeg f 10.000,- bij en verstrekte een renteloze lening ter voorfinanciering van de gemeentelijke subsidie. Een plekje in deze buurtstalling kost f 15,- per maand, een banenpooler van de BOM zorgt voor de boekhouding en het noodzakelijke onderhoud. De stalling is volledig bezet, met nog een wachtlijst van gegadigden voor een plaats.

Buurtstalling Van Oldenbarneveldtplein: wachtlijst.

Particulier initiatief

Aan de Fannius Scholtenstraat, in het noordelijk deel van de wijk, is eveneens een buurtstalling. Deze is opgezet vanuit particulier initiatief, een ijzerhandel die op deze manier een niet gebruikte opslagruimte wilde benutten. Met hulp van de BOM is hier een stalling ingericht voor 46 plaatsen. Voor de inrichting verleende de gemeente een bijdrage van f 5.100,-. De stadsdeelraad fourneerde f 7.000,- en de voorfinanciering van de gemeentelijke subsidie. Een plekje in de stalling kost ook hier f 15,- per maand en de populariteit heeft ook op dit adres geleid tot een wachtlijst. Beide stallingen draaien inmiddels zonder verlies.

“De BOM is redelijk succesvol gebleken in het vinden van geschikte en betaalbare locaties”, zegt André Guit over een onderdeel van het proces dat volgens hem “één van de lastigste hobbels is bij het realiseren van een buurtstalling.” Wat zakelijk inzicht bij de exploitatie van de stallingen betreft, zijn de ervaringen echter minder goed. “Voor een buurtstalling is, net als voor ieder andere onderneming, zakelijk inzicht nodig”, zegt hij. “En daar ontbreekt het nogal aan.” Een illustratie daarvan is een geplande buurtstalling aan de Groen van Prinstererstraat, die nog voor de opening strandde in onenigheid tussen de BOM en de woningbouwvereniging die het pand in eigendom heeft. Huurder en verhuurder konden het niet eens worden over wie voor de noodzakelijke opknappbeurt zou opdraaien.

Hembrugstraat: kostbaar experiment

Een pijnlijker en kostbaarder experiment is de buurtstalling aan de Hembrugstraat. Met f 12.000,- subsidie en een lening van f 6.300,- werd in een deel van de wijk met nogal wat nieuwbouw in april 1994 een stalling geopend die plaats bood aan 98 fietsen. Binnen het jaar was dit project echter alweer gesloten, vanwege een oplopend tekort bij de exploitatie. Slechts één derde van de stallingsplaatsen was bezet. Volgens de stadsdeelraad zou een oorzaak kunnen zijn dat de bewoners van de nieuwbouwwoningen zelf voldoende ruimte hebben om hun fiets te stallen. Toen het verlies opliep tot f 800,- per maand, heeft de BOM de huur van het pand opgezegd.

“Dergelijke fiasco’s zijn te voorkomen”, zegt André Guit. “In dit geval was het best mogelijk om de zaak alsnog rendabel te maken. Er is bijvoorbeeld een grote vraag naar stallingsruimte voor motoren. Het onderverhuren van een deel van de stalling als bedrijfsruimte had ook gekund. Waar het om gaat is dat je op tijd inziet dat je actie moet ondernemen en bedenken wat de mogelijkheden zijn die je nog hebt.” Op basis van de ervaringen in Westerpark pleit Guit voor het inschakelen van een in het onderwerp ingevoerde bedrijfskundige, een rol zoals Amstal die voor de gemeente Amsterdam vervult. “Wij weten uit ervaring wat wel en niet haalbaar is en kunnen helpen creatieve oplossingen aan te dragen wanneer het mis dreigt te lopen.” Bij de stalling aan de Hembrugstraat had Amstal dit ook graag gedaan. “Maar van de ene op de andere dag was men vertrokken.” Amstal restte niet veel anders dan het terughalen van de met subsidiegeld aangeschafte rekken.

Concept op grotere schaal toepasbaar

Ondanks de gemengde resultaten bij het opzetten van buurtstallingen in Westerpark, vinden zowel André Guit als Joep Huffener het een concept dat op veel grotere schaal dan nu toegepast kan worden. Verspreid over de stad zijn er ongeveer vijftig stallingen ‘nieuwe stijl’. Ongeveer de helft daarvan zijn bestaande stallingen, die onder begeleiding van Amstal en met behulp van gemeentelijke subsidie zijn gerenoveerd. De andere helft is volgens dezelfde werkwijze nieuw opgericht. Hoeveel buurtstallingen er in Amsterdam uiteindelijk zouden kunnen komen, is volgens Huffener afhankelijk van de vraag in de markt. “Buurtbewoners die samen een stalling willen beginnen, een ondernemer die het aan zijn bedrijf wil toevoegen, een particulier die er wel wat in ziet... ieder plan wordt serieus bekeken,” zegt hij. “Wat ons betreft is daar geen limiet aan verbonden.”

Ook voor de stalling ‘Ome Leen’ aan de Korte Leidsedwardsstraat is via Amstal een rendabele opzet gevonden. Na bemiddeling door een groep buurtbewoners is er een nieuw huurcontract geregeld. Voor het beheer van de stalling heeft Amstal een jonge exploitant gevonden.

Nadere informatie over het project in Amsterdam-Westerpark:

- De heer Joep Huffener, telefoon (020) 527 07 08.
- De heer André Guit, telefoon (020) 626 01 96.
- Mevrouw Heleen Terlouw, telefoon (020) 581 03 34.
- Meerjarenprogramma Fiets 1995-2000 gemeente Amsterdam, Stedelijk Beheer afdeling Infrastructuur, 1995